

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

VIII. De Electionis celebrandæ Tempore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

capite suo presentibus, clam geritur solummodo respectu extraneorum: saltem si, postquam gestum est, palam publicetur; quia electio in loco ab extraneis remoto Jure fit, Passerin. *cap. cit. n. 19.*

120. Quare, tanquam clandestina præter eam, quæ noctu fit, illa solum electio Jure reprobat, quæ, vel aliquorum duntaxat capitularium, minori aut ad potentiam capitularem constituendam non sufficiente numero coactorum, occulto conventiculo & clam aliis suffragii jus habentibus est celebrata: vel peracta est sine scrutini publicatione vel huic subjicienda communi electione, à capitularium uno omnium nomine faciendâ: vel aliâ ritè factâ à capitularibus ita secreta habetur, ut clero & populo solenniter non publicetur, *citr. Baifus cap. 37. n. 5. & 6. Passerin. à n. 19. & Gonzalez. in c. Quia propter cit. n. 13. cujusmodi clandestinarum electionum prima ob justis suffragiorum numeri vel potentia capitularis defectum Jure non subsistit, c. cit. pr. ubi Panormit. n. 12. & Innocent. in c. Cum nobis 19. n. 9. Altera quoque irrita est, propter defectum solennitatis substantialis, pr. cit. & c. Sicut cum 21. in 6. Baif. cit. n. 5. & Passerin. n. 19. & 23. Postrema, valida est; quod, licet solennis illa publicatio Jure sit præcepta, c. Quia propter cit. §. fin. solennitatibus tamen electionis substantialibus non accentatur: & ex justa, v.g. scandali vitandi, causa omitti vel usque ad confirmationem differri possit, *citr. Baifus n. 6. & Passerin. n. 7.**

ARTICULUS. VIII.

De Electionis celebrandæ Tempore.

SUMMARIUM.

121. Prælati ad Ecclesiam Cathedrali-
lem vel Regularem intra tres

122. Intra sex menses eligendus est ad
Secularem, Cathedrali inferi-
rem:
123. Nisi habeat Ordinariam & gene-
ralem jurisdictionem.
124. Computantur menses illi à divu-
cationis notâ,
125. Et non currunt impediis,
126. Etiam ob Censuram:
127. Cessante tamen negligentia in pe-
tenda absolutione.
128. Eadem recuperantur, si electio ce-
reat effectu:
129. Nisi fraus intervenerit,
130. Aut electio irritata sit à Papa.
131. Restringi possunt ab ipsis electio-
ribus,
132. Et ex gravi causa à superiori:
133. Quin tamen ad hunc ante illorum
lapsum prælatore devolutio fit.
134. Non valet electio & ad hanc citio
ante obitum prælati:
135. Ante cujus sepulcrum validè ce-
lebratur.
136. Celebrari potest die feriata:
137. Non tamen tempore nocturno,
138. Extra causam necessitatis.

Convocari & congregari electores ita debent; ut electio prælati ad Cathedrali vel Regularem Ecclesiam intra tres: ad Secularem verò, Cathedrali inferiori, intra sex menses perfici possit; ultra hoc enim tempus, si iustò impedimento cessante, electionem differrent, colligendi potestas pro ea vice ab electionibus devolveretur ad superiorem, ex Constitutione Innocentii III. edita in Concilio Lateranensi & relata c. Ne pro effectu 41. hic & c. Nulla 2. de Concess. prælati non vac. qui termini electionibus salubriter præfixi sunt; quod diuturnam vacationem in spiritualibus & temporalibus damno

bus damnosam Ecclesiis & animabus periculofam esse, compertum esset. Ratio autem, cur ad electiones quasdam

122 tantum tres, ad alias vero sex menses concessi sint, ea est; quod Cathedralium & Regularium Ecclesiarum praelati sint veri aut quasi sponsi ac pastores &, hoc ipsò; quod generale atque ordinariam jurisdictionem in clericis exerceant, majorem curam habeant, quam praepositi Ecclesiarum Collegiarum secularium: quarum clerici de jure communi non ipsis, sed Episcopo subsunt: & propterea electionem ad priores Ecclesias propter specialem ipsarum necessitatem maturari magis fuerit necesse: &, ne Episcopi electio ultra tres menses protraheretur, sanctionibus antiquis jam fuerit cautum, *can. Postquam 11. dist. 50. & can. Obventibus 33. dist. 63. Vivianus in c. cit. & ibi Laiman n. 1.* Unde

123. Dubium oritur de Ecclesiis secularibus inferioribus, ordinariam & generalem jurisdictionem exercentibus ex privilegio vel praescriptione: ad quas, an *c. Ne pro defectu cit.* dispositio extendatur, ac proinde earum perinde, ut Regularium Ecclesiarum, praelati necessario intra tres menses eligendi sint, dubitandi ratio pro una parte est; quod dispositio illa Juris antiqui, pro Ecclesiarum non-Cathedralium provisione sex menses indulgentis, *c. Nulla 2. de Concess. praebend. correctoria sit ac poenalis: & propterea extensionem non admittat, arg. Reg. Odia 15. in 6.* Pro altera vero; quod Innocentii Papae principalis intentio fuerit occurrere periculis animarum & damnis Ecclesiarum; atque ideo ipsius constitutio favorabilis potius, quam odiosa censenda, *arg. l. Sant persona 43. ff. de Relig. & sumpt. fun.* & patiens sit extensionis: quod posterius amplectitur; ac proinde etiam in hujusmodi Ecclesiis,

praesertim ab Ordinarii jurisdictione exemptis, electiones ultra tres menses non differendas, in *c. cit. cum Panormit. n. 5. & Imola n. 2.* defendit Laiman n. 2. quod ejusmodi praelati suarum Ecclesiarum quasi sponsi, *can. fin. 21. q. 2.* eorumque jurisdictione quasi Episcopalis sit: & propterea eadem ratio, quae Cathedralium & Regularium, etiam hujusmodi praelatorum electiones exigit maturari; ne Ecclesiae & gregi diu desit cura Pastoris, *can. De persona 4. dist. 65.*

124. Porro trium & sex mensium ad electiones à Jure indultum tempus à die vacationis, non tantum per praelati obitum, translationem, renuntiationem privationem inductae, sed cognitae, sive à capitulo habitae de ea notitiae, computandum est, *arg. c. Quia diversitatem 5. ibi à die notitia ipsius vacationis, de Concess. praeb. cujus c. Nulla 2. eadem Rubr. declaratoriam dispositionem etiam in electoribus locum habere, declarat Glossa in c. Quia cit. V. Suspensionis ibi, Tempus, in quo quis eligere non potest, non currit & ipse Innocentius III. t. Ne pro defectu cit. electores eligendi potestate privari asserens, si ab ipsis intra tres menses electio celebrata non fuerit, cessante justo impedimento: quale vel maxime ignorantia est. Id ipsum suadet ratio; quia ignorans agendi non habet potestatem, l. Annus 6. in fine ff. de Calumniat. agendi autem potestatem non habenti, cum justè impeditus sit, à Jure definitum tempus, si de poena ob moram contrahenda agatur, non currit, c. Quia 5. V. suspensionis cit.* Unde

125. Dubium secundum oritur, an trium vel sex mensium tempus etiam non currat impeditis ob censuram, propria culpa contractam. Ratio dubitandi obvia est; quod ex malitia sua non debeat quis commodum reportare, *c. Intelleximus 7. de Judi.*

Mm de Judi-

de iudiciis & ob contumaciam melioris quam ceteri esse conditionis, c. *Conringit* 9. de *Dolo*: hic autem conditionis esset melioris & ex malitia sua commodum reportaret, si propter censuram, culpam & contumaciam suam contractam, electionis terminus ei prorogaretur.

Nihilominus ea Ecclesie benignitas est, ut à Jure in dultum eligendi tempus, non solum Facti, sed Juris quoque & propria culpa contracto impedimento durante, currere nolit electoribus: dummodo negligentes non sint in illo removendo, sive petenda absolutione à censura, c. *Quia diversitatem cit.* ubi Glossa *V. Suspensionis Innocent. n. 4.* & Barbosa *n. 9.*

Ratio est; quia trium vel sex mensium tempus Jure præfixum est in odium negligentie & culpabilis moræ pœnam, c. *cit.* ibi, *Cum illa Lateranensis Concilii*, juris conferendi, eligendi &c. devolutionem decernens, *Constitutio contra negligentes fuerit promulgata*: tempus autem in odium negligentie præfixum non currit impedito, etiam ob culpam, quæ solummodo remota, & non proxima atque immediata causa est impedimenti; sicut est culpa, ob quam suspensio est contracta; cum capitularis à suffragio ferendo in electione proximè & immediatè non ob culpam, quæ suspensio contracta est, sed ob suspensionem impediatur, Panormit. in c. *Quia diversitatem cit. n. 3.* & Pirrhing *ad Rubr. de Concess. præb. n. 32.*

127. Dixi, *Dummodo suspensus in culpabili mora & negligens non sit*; cum enim mora & negligentia sua cuius nociva sit, *Reg. Mora 25. in 6. § c. 1. in fine de Appellat. electori* censurato, in petenda absolutione negligenti, à Jure præfixum tempus, sicut à die notitiæ vacationis, sic etiam à die, quò in petenda absolutione negligens esse incipit, jam curret, Pastelin. *cit. cap. 13. n. 23.*

128. Dubium tertio est de tempore ad

electionem novam capitularibus & aliis, qui suffragii jus habent, competente, quando prima, aliàs canonicè & majoris partis suffragiis celebrata, caret effectu; quòd, vel electus non consenserit, vel post consensum jam præstitum electioni renuntiavit, vel mortuus sit ante confirmationem, vel electio propter defectum, quòd ante latebat, personæ vitium v.g. legitimorum natalium defectum fuerit irritata. Qua de re celebris & capitulo perquam favorabilis est decisio Bonifacii VIII. c. *Si electio 26. in 6.* illi trium vel sex mensium, à negati consensu, renuntiationis, mortis & irritationis cognitæ die computandorum, tempus integrum denuo concedentis. Ratio est; quia his casibus omnibus capitulares redargui nequeunt ullius negligentie; cum intra terminum Jure præfixum perfecerint electionem: devolutioni autem, in odium & pœnam negligentie Jure introductæ, locus non est, ubi culpabilis mora & negligentia non præcessit, Francus in c. *cit. n. 3.*

Excipitur tamen c. *cit.* casus, quò capitulares ad obtinendum denuo integrum trium vel sex mensium terminum commisissent fraudem, de industria eligendò aliquem, quem in sui electionem non consensurum sciebant, Glossa in c. *cit. V. Fraudulenter*; tali enim casu prælaturæ ad superiorem devolutio procederet; quòd æquū non sit, ut fraus sua electoribus patrocinetur, contra Regulum c. *Sedes 15. § c. Ex tenore 16. de Rescript. Vivianus in c. Si electio cit. præb. Lateranensis in fine & cit. Pirrhing n. 246.*

Excipiuntur etiam ex parte aliquæ electiones, quarum confirmatio pertinet ad sedem Apostolicam; cum, si illæ ad ista declarentur irritæ, prælaturæ, quæ electiones spectant, sedis Apostolicæ dispositioni reservatæ sint, *Extravag. de Regimen 13. inter com. de Præb. de Germania* nostræ Concordat. §. *Inter*

placet, propter manus Papæ appositionem ad effectum provisionis, prælaturam ad electores redire non permittentem, *arg. c. Ut nostrum 56. de Appellat.*

131. Dubium quartò est, an trium vel sex mensium terminus valeat restringi. Et ab ipso quidem capitulo, majoris partis consensu, illum breviorē fieri posse, non est, qui ambigat, cum tres vel sex menses à Jure, ad diuturnam Ecclesiæ vacationem impediendam & evitandam prælaturæ devolutionem præfixi sint, relicta libertate, quocunque ex illis commodius posse visum fuerit, electionis negotium suscipiendi: dummodo non ita brevis terminus constituatur; ut absentes, si qui sunt, electioni interesse commodè non possint, *Panorm. in c. Cum in causis 30. n. 7. cit. Baius p. 3. cap. 4. n. 3. & Passerin. de Elect. cap. 13. n. 35.*

132. Ex causa etiam necessitatis, electionem accelerari exposcentis, terminum Juris ad duos vel unum etiam mensem restringi à legato Apostolico vel Metropolitanò: imò, si inferioris & Ordinariæ jurisdictioni subjectæ Ecclesiæ prælatus eligendus sit, ab Episcopo posse, cum Laiman *de Elect. prælat. q. 32. notat cit. Pirrhing n. 247.* quòd, ut dictum, à Jure ita definitus non sit, ut nequeat præveniri.

133. Inter terminum tamen, sibi à capitulo vel huic à superiore, & eum, qui à Jure præfixus est, id discriminis intercedit; quòd istò duntaxat sine electione lapsò prælaturæ devolutio inducatur; quòd à Jure indultum eligendi jus ab alio quàm ab eo, qui supra Jus est, nequeat auferri, *Reg. Indultum 17. in 6. Panorm. in c. Cum in veteri 52. n. 1.* Quin illius devolutio verisimilius etiã non fieret casu, quò electio ultra breviorē terminum, ab ipso etiam Papa præfixum, differretur: nisi ille præfixus fuisset cum clausula importante devolutionem, vel electionem

postea faciendi adimēte facultatem, aut factam irritante; quia ex præcepto vel prohibitione simplici actus contra præceptum vel prohibitionem gesti nullitas non rectè inferitur, *c. Ad Apostolicam 16. de Regular. ut in simili Lib. 4. tit. 16. n. 6. statuetur.*

Dubium quintò est, an ad electionem statim procedi valeat post obitum prælati. Non posse antè: imò mortis jam vicinò, sed tamen adhuc vivente illo, celebratam electionem, *arg. c. 1. c. Nulla 2. Sc. de Concess. præb. non vac. & capitularem etiam de successore tractatum, atque ipsam citationem ad electionem ipso Jure irritatam esse, eoque citatos etiam post prælati obitum non adstringi, liquet ex c. Bone 36. in fine & ibi notant Panormit. n. 7. Laiman n. 2. & Passerin. de Elect. cap. 13. n. 11.*

Neque pro hujusmodi citationis, antè prælati obitum commissæ, valore facit; quòd, licet inhabili commissæ, collata tamen sit in tempus habile: paria autem sint, aliquid fieri tempore habili & inhabili, si istò facti effectus in habile tempus conferatur, *arg. l. De uxore 7. de Sepulturis*: sicut vicissim paria sunt, factum tempore inhabili & habili, si habili tempore facti effectus in tempus inhabile conferatur; *arg. l. Quod sponsa 4. C. de Donat. antè nupt. Panormit. in c. De uxore cit. n. 2.* quia axioma hoc non procedit, quando quid tempore inhabili fieri simpliciter prohibetur, ut tempore illo desideretur potentia agendi, *arg. c. fin. de Sepult. in 6.* ex cujus decisione à religioso facta electio sepulturæ, etiamsi conferatur in tempus mortis, quò ille à lege & obedientia prælati est solutus, irrita est; ut, illà insuper habitâ, religiosus defunctus monasterii sui sepulturæ inferendus sit; quòd sepulturæ alterius electæ tempore non habuerit proprium &

prium & à praelati voluntate independens
 velle ac nolle, *can. Non dicatis* 12. q. 1.
 & *c. Si religiosus* 27. in 6. Cum ergo,
 praelato adhuc vivente, capitulum non ha-
 beat jus & potestatem tractandi & agendi
 de electione successoris, *can. Nullus* 7.
dist. 79. ante praelati obitum caruit ad e-
 lectionem citationes committendi pote-
 state, eoque tempore commissa citatio
 viribus destituitur; ut citatum non arctet,
c. Bone cit. in fine, perinde fere, ut à
 nondum constituto iudice commissa cita-
 tio ad diem, quò is constitutus & juris-
 dictione præditus erit, citatum nullatenus
 arctat. Unde Panormit. & Laiman
l. cit. ejusmodi citationem ad ele-
 ctionem pro invalida meritò habent, eti-
 amsi electori post praelati obitum esset
 insinuata; quòd actus, qui ex defectu po-
 testatis agendi vitiosus ab initio est, tractu
 temporis non convalescat, de eoque pro-
 cedant *Reg. Quod ab initio* 29. ff. & *Reg.*
Non firmatur 18. in 6.

Licet autem ante praelati obitum
 Collegiali tractatu de electionis die, &
 persona eligenda statui nihil possit, inhi-
 bita tamen non est extra aut etiam intra
 capitulum incidenter & quasi per acci-
 dens facta mentio de senis aut infirmi
 praelati successore: dummodo de certa
 persona aut electionis die nihil statuatur
 & non intercedant pactiones & promissio-
 nes; cum ex his orta electio obnoxia
 sit irritationi ut *in c. Bone cit.* notant
 Innocent. n. 3. Ant. de Butrio n. 15. &
 Panormit. n. 12.

135. Post obitum etiam, sed ante defun-
 ti sepulturam, peractam electionem Ju-
 re non subsistere, apud Mirandam *Tom.*
2. Manual. Praelat. q. 23. art. 10. concl. 1.
 aliqui desumunt ex *can. Nullus* & *c. Bone*
cit. quorum textuum priori electio
 ante diem à depositione tertium fieri pro-
 hibetur: posteriori ante sepulturam facta

cassatur. Melius tamen cum Glossa in
c. cit. V. Tractatum Innocentio n. 2. Pa-
 normit. n. 11. & Baifio de Elect. p. 3. cap.
 2. n. 2. & aliis, degens quidem & sanctio-
 nibus Ecclesiasticis conforme, sed tamen
 ad valorem electionis non necessarium
 videtur, ut ei praelati sepultura præmit-
 tatur, partim; quòd Ecclesiæ vacatio in-
 ducatur praelati morte, & ab istius cog-
 nite die, imò horà currat trimestre vel
 semestre, à Jure capitulo indultum ad e-
 lectionem; partim verò; quòd ejusmo-
 di electionem à Jure irritatam, non constet:
 & *c. Bone cit.* ante celebrata non
 irrita ipsò Jure, sed per sententiam irri-
 tata: eamque irritandi causa principalis
 fuerit contemptus unius ex electoribus;
 ejus autem ante sepulturam intemptura
 acceleratio rationem habuerit causæ dila-
 taxat impulsivæ, ut cum Glossa *cit.* ad-
 vertit Pirrhing *ad hanc Rubr.* n. 121. in
fine. Casu tamen, quò electionem, si
 differatur, perturbandam, ejus libertatem
 illatà aut armatà vi & potentioribus
 Principum intercessionibus diminuendam,
 & electorum animos à suffragiis in-
 dignam & Ecclesiæ utilem personam con-
 ferendis abstrahendos, meritò timeretur:
 vel sepultura ex justa causa diu differenda
 esset, ad electionem procedi ante sepul-
 turam non validè solum, sed etiam licitè
 posse, *in c. cit.* monent Laiman n. 6. &
 Barbosa n. 2.

Dubium sextò, & non ita pridem
 mota quæstio est, an electio fieri queat
 die feriato. Quod ex communi DD. senten-
 tiâ affirmant Donatus *Tom. 2. Prax. Reg.*
Tract. 3. q. 10. n. 1. & Passerinus *cit. sup.*
13. n. 45. idem docentes de electionis
 confirmatione; quia eligere & confirmare
 non sunt actus prophani, sed spirituales &
 extrajudiciales, spectantes pietatem favo-
 rémque & utilitatem Ecclesiæ: cuius-
 modi, imò istius favorem concernentis
 actus

actus etiam judiciales, diebus feriatis prohibiti non sunt, c. fin. ibi, *Nisi Pietas suadeat, de Feriis*, ubi Glossa *V. Eodem*; quia summa ratio est, quæ facit pro religione, l. *Sunt persone* 43. ff. de Relig. & Sumpr. fun.

127. Dubium de electionis tempore septimò est, an ea necessario facienda sit tempore diurnò? Non solum conveniens, sed extra necessitatis casum necessarium esse, ut hoc tempore non solum inchoetur, sed inchoata etiam perficiatur, cum Rodriguez *Tom. 2. Regul. q. 51. art. 15.* tradunt Miranda *Tom. 2. Manual. Pralat. q. 23. art. 12. conclus. 1.* & Laiman *in c. Cum in causis* 30. n. 6. & quantumvis eam, quæ nocturnò tempore peragitur, à Jure nupiam irritam agnoscant, irritandam tamen docent; cum, quòd facta sit contra SS. Canones, de nocte agitari prohibentes judicia, c. *Consultuit*. 4. de Offic. delegati & c. *Quia propter cit.* & reprobantes electiones clandestinas: cujusmodi, etiam nocturnò tempore factam censent: tum verò; quòd sit suspecta; cum juxta veritatis testimonium, qui malè agunt, oderint lucem.

138. Dixi, *Extra casum necessitatis*; hac enim urgente, sicut à Jure indultum tempus contrahi, sic etiam electio, tempore diurnò cæpta, nocturnò perfici, aut etiam inchoari potest non tantum, si propter viciniam termini eligendi facultas sit interitura: sed etiam, si imminet periculum capituli dissolvendi, turbandæ electionis, aut istius libertatis diminuendæ, Donatus *Tom. 2. Prax. Regul. Tract. 3 q. 7. n. 4.* Quò tamen casu, solaris & diurnæ lucis defectum supplendum: & ne fraudibus facile sit locus, in ferendis conscribendisque suffragiis lumina adhibenda, idem *n. 4.* monet cum Miranda & Laiman, l. *citt.*

ARTICULUS. IX.

De Electioni prævio Tractatu Capitulari.

SUMMARIUM.

- 139. Electioni præmittuntur Supplicationes,
- 140. Invocatio Spiritus Sancti &c.
- 141. Aliquando Tractatus de personis,
- 142. Et de Capitulatione.
- 143. Tractatus de personis, Jure permissus,
- 144. De substantia electionis non est:
- 145. Esse tamen potest Jure speciali,
- 146. In Electionibus Regularium locum non habet,
- 147. Rationes pro Capitulationibus;
- 148. Quæ, si Prælatore non præjudicent, honesta;
- 149. Si ei præjudicent,
- 150. Et Capitularium commodum spectent, invalida etiam sunt,
- 151. Non obstante Consuetudine,
- 152. Et adjectis juramentis:
- 153. Quæ pariter invalida sunt,
- 154. Sive Jus sive ratio spectetur;
- 155. Ut opus non habeant relaxatione;
- 156. Sed eis contraveniri liberè possit,
- 157. Simoniaca tamen non sunt,
- 158. Præsertim, si conferantur in consensum Pape.
- 159. Esse tamen simoniaca possunt,
- 160. Severa de iis Constitutio Innocentii XII.

Electionibus prælatorum, præsertim ad Ecclesias Cathedrales & Metropolitanas, præmitti solent, & ex S. Synodi Tridentinæ præscripto debent Supplicationes & preces: quibus Clerus Populusque bonum à

M m 3

num à